

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **H. H.**, bývajúceho v B., N., proti žalovanej **M. K.**, bývajúcej v R., zastúpenej JUDr. V. K., advokátkou v K., **o zaplatenie 31 534,22 Eur (950 000,-- Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp.zn. 10 C 262/2002, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota z 8. decembra 2008, č.k. 10 C 262/2002-94, uzneseniu Okresného súdu Rimavská Sobota z 20. marca 2009, č.k. 10 C 262/2002-106 a uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. mája 2009, sp.zn. 12 Co 126/2009, 12 Co 150/2009 v spojení s opravným uznesením z 23. septembra 2009, sp.zn. 12 Co 126/2009, 12 Co 150/2009, takto

r o z h o d o l :

Konanie o dovolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota z 8. decembra 2008, č.k. 10 C 262/2002-94 a uzneseniu Okresného súdu Rimavská Sobota z 20. marca 2009, č.k. 10 C 262/2002-106 **z a s t a v u j e .**

Dovolanie žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. mája 2009, sp.zn. 12 Co 126/2009, 12 Co 150/2009 v spojení s opravným uznesením z 23. septembra 2009, sp.zn. 12 Co 126/2009, 12 Co 150/2009 **o d m i e t a .**

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Rimavská Sobota rozsudkom z 8. decembra 2008, č.k. 10 C 262/2002-94 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplatenia sumy 950 000 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od doručenia žaloby až do zaplatenia titulom bezdôvodného obohatenia. Dospel k záveru, že k bezdôvodnému obohateniu u žalovanej na úkor žalobcu

nedošlo. O trovách konania rozhodol tak, že tieto s poukazom na ustanovenie § 151 ods. 1 O.s.p. úspešnej účastníčke nepriznal. Svoje rozhodnutie o trovách konania odôvodnil tým, že ku dňu vyhlásenia rozhodnutia výška náhrady trov konania mu nebola známa a ani ich právna zástupkyňa žalovanej súdu v lehote 3 dní od vyhlásenia rozsudku nevyčíslila.

Okresný súd Rimavská Sobota uznesením z 20. marca 2009, č.k. 10 C 262/2002-106 návrh právnej zástupkyne žalovanej o odpustenie zmeškania lehoty na vyčíslenie trov právneho zastúpenia v konaní vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota, č.k. 10 C 262/2002 zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že právna zástupkyňa žalovanej z dôvodu svojej choroby nebola vylúčená z možnosti podať vyčíslenie trov svojho právneho zastúpenia a náhrada trov konania jej nepatrí.

Uvedené rozhodnutia napadla odvolaniami žalovaná. Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací uznesením z 20. mája 2009, sp.zn. 12 Co 126/2009, 12 Co 150/2009, v spojení s opravným uznesením z 23. septembra 2009, sp.zn. 12 Co 126/2009, 12 Co 150/2009, uznesenie súdu prvého stupňa z 20. marca 2009, č.k. 10 C 262/2002-106 a rozsudok súdu prvého stupňa z 8. decembra 2008, č.k. 10 C 262/2002-94 vo výroku o trovách konania ako vecne správne v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, ktorá navrhla napadnuté výroky rozhodnutí súdov nižších stupňov zrušiť. Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p., tvrdiac, že postupom prvostupňového a odvolacieho súdu a potvrdením rozhodnutia súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na odpustenie zmeškania lehoty, bola jej ako aj jej právnej zástupkyne odňatá možnosť konať pred súdom a uplatniť trovy právneho zastúpenia proti neúspešnému žalobcovi. V dôvodoch dovolania rozoberala skutkový a právny stav veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), predovšetkým skúmal, či vôbec môže konať o mimoriadnom opravnom prostriedku žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota z 8. decembra 2008, č.k. 10 C 262/2002-94 a uzneseniu Okresného súdu Rimavská Sobota z 20. marca 2009, č.k. 10 C 262/2002-106, ktoré v dovolaní výslovne tiež napáda. Dospel k záveru, že konanie o jej dovolaní treba v tejto časti zastaviť podľa § 104 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243c O.s.p.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. účastník konania môže dovolaním napadnúť iba právoplatné rozhodnutia *odvolacieho* súdu. Odvolacím súdom je krajský súd, ak rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu (§ 10 ods. 1 O.s.p.) a Najvyšší súd Slovenskej republiky, ak rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu ako súdu prvého stupňa (§ 10 ods. 2 O.s.p.). Rozhodnutie súdu prvého stupňa nie je spôsobilým predmetom dovolania; nemožno ho týmto mimoriadnym opravným prostriedkom napádať, a to ani vtedy, ak by konanie okresného súdu malo procesné vady vymenované v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. [pravda, vyššie uvedené nevylučuje, aby dovolací súd zrušil aj rozsudok súdu prvého stupňa v prípade, ak má vady, pre ktoré zrušuje rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 243b ods. 3 O.s.p.)].

Keďže dovolanie môže byť podané len proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, Občiansky súdny poriadok ani neupravuje funkčnú príslušnosť na prejednanie dovolania smerujúceho proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa. Nedostatok funkčnej príslušnosti súdu na prejednanie veci, inak patriacej do právomoci súdov, je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania, ktoré musí mať za následok zastavenie dovolacieho konania (§ 104 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243c O.s.p.).

Z týchto dôvodov o dovolaní žalovanej v časti týkajúcej sa rozhodnutí prvostupňového súdu rozhodol tak, ako je to uvedené v prvom výroku tohto uznesenia.

Ako už bolo vyššie uvedené, dovolaním možno napadnúť len právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenských (§ 109 ods. 1 písm. c) na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide

o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Keďže rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je napadnuté dovolaním, nevykazuje znaky niektorého z týchto uznesení, nemožno prípustnosť dovolania žalovanej vyvodiť z ustanovenia § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

So zreteľom na žalovanou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa dovolací súd osobitne zameral na otázku, či konanie nie je postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť

taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O takýto prípad v prejednávanej veci nejde.

Z obsahu dovolania žalovanej je zrejmé, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. vyvodzuje z toho, že súdy nesprávne posúdili návrh na odpustenie zmeškania lehoty na vyčíslenie trov právneho zastúpenia, keď chorobu jej právnej zástupkyne nepovažovali za ospravedlniteľný dôvod.

Účastníci občianskeho súdneho konania robia úkony akoukoľvek formou, pokiaľ zákon pre niektoré úkony nepredpisuje určitú formu (§ 41 ods. 1 O.s.p.). Robia ich spravidla v čase podľa svojho uváženia. V niektorých prípadoch ale vyplýva čas, kedy treba úkon urobiť, z lehoty určenej zákonom (viď napr. § 204 ods. 1 O.s.p.). Účastník konania sa môže dostať do situácie, že z určitého dôvodu (ním zavineného alebo aj nezavineného) zmešká urobenie úkonu v takej zákonom stanovenej lehote, pri nedodržaní ktorej už úkon nemôže s úspechom urobiť.

V zmysle § 58 ods. 1 O.s.p. súd odpustí zmeškanie takejto lehoty, ak ju účastník alebo jeho zástupca zmeškal z ospravedlniteľného dôvodu a bol preto vylúčený z úkonu, ktorý mu patrí. Návrh treba podať do pätnástich dní po odpadnutí prekážky a treba s ním spojiť i zmeškaný úkon.

Zákon v tomto ustanovení umožňuje súdu odpustiť zmeškanie lehoty určenej na urobenie procesného úkonu pod podmienkou, že 1. odpustenie zákon nevyklučuje (viď napr. § 240 ods. 2 O.s.p.), 2. dôvod zmeškania je ospravedlniteľný, 3. dôvod zmeškania lehoty mal za následok vylúčenie z úkonu, 4. ten, kto zmeškal lehotu, podal návrh na odpustenie jej zmeškania do 15 dní po odpadnutí prekážky, 5. v lehote 15 dní po odpadnutí prekážky bol urobený aj zmeškaný úkon. Uvedené podmienky sú stanovené kumulatívne; ak nie je splnená čo i len jedna z nich, nemožno žiadosti vyhovieť. Zákon nekonkretizuje, čo sa považuje

za ospravedlniteľný dôvod na odpustenie zmeškania lehoty. Ospravedlniteľné dôvody zmeškania môžu byť rozmanité, napr. živelná pohroma, nehoda, úraz, závažné rodinné komplikácie, alebo náhle ochorenie, vždy však pod podmienkou, že ich dôsledkom bolo vylúčenie možnosti urobiť úkon. Zákon za relevantný označuje ospravedlniteľný dôvod buď na strane účastníka konania, alebo na strane jeho zástupcu (i keď sa určitá okolnosť týka tretej osoby, za dôvod zmeškania môže byť považovaná len ak determinuje možnosti účastníka alebo jeho zástupcu). V praxi sa výnimočne môže stať, že tento dôvod bude daný u oboch; pokiaľ sa však dôvod zmeškania lehoty tvrdí zároveň u oboch, treba starostlivo odlišovať prípady zmeškania lehoty z ospravedlniteľného dôvodu od prípadov, kedy k nevykonaniu úkonu v stanovenej lehote došlo [hoci aj pod tlakom individuálnych okolností doliehajúcich (v rovnakom čase) nezávisle na účastníka a jeho zástupcu] len v dôsledku vadného organizovania a výkonu zastupovania. Prekážka nemusí trvať po celú lehotu (môže nastať aj na jej konci). Určitá skutková okolnosť však môže byť ospravedlniteľným dôvodom v zmysle § 58 ods. 1 O.s.p. len vtedy, pokiaľ medzi ňou a zmeškaním lehoty je príčinná súvislosť. Na jej preukázanie treba doložiť, že k zmeškaniu došlo len v dôsledku tejto okolnosti, a že nebyť tejto prekážky, nedošlo by k zmeškaniu lehoty. Ospravedlniteľnosť dôvodu zmeškania sa vždy posudzuje podľa okolností konkrétneho prípadu. O tom, či sú splnené uvedené podmienky (viď vyššie 1. až 5.), rozhoduje súd na základe preukázaných skutkových okolností.

Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol v rozhodnutí sp.zn. 2 Cdo 50/2002, ktoré bolo uverejnené v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 1/2003, súd neodníma účastníkovi konania možnosť konať pred súdom tým, že zamietne jeho návrh na odpustenie zmeškania lehoty (§ 58 ods. 1 O.s.p.), keď neuzná ním tvrdený dôvod za ospravedlniteľný.

K rovnakému názoru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí v sp.zn. 3 Cdo 232/2005. Najvyšší súd Slovenskej republiky v oboch označených rozhodnutiach (a tiež v prejednávanej veci) vychádzal z toho, že ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti s faktickou procesnou činnosťou súdu, nie však s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právnym posúdením veci súdom (aplikáciou hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav) sa vo všeobecnosti neodníma účastníkovi možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle citovaného ustanovenia. To platí aj v prípade posúdenia opodstatnenosti návrhu na odpustenie zmeškania lehoty. Aj tu ide o právne

posúdenie zisteného skutkového stavu, ktorého prípadná nesprávnosť zakladá vadu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., nie však vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Treba zdôrazniť, že nesprávne právne posúdenie je síce relevantným dovolacím dôvodom (v tom zmysle, že ním možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie), samo o sebe ale nezakladá prípustnosť dovolania (nie je vadou v zmysle § 237 O.s.p.).

Nakoľko súd prvého stupňa neodňal žalovanej možnosť konať pred súdom tým, že zamietol jej návrh na odpustenie zmeškania lehoty, keď neuznal ňou tvrdený dôvod za ospravedlniteľný (a odvolací súd jej túto možnosť neodňal potvrdením prvostupňového uznesenia), dospel dovolací súd k záveru, že žalovaná neopodstatnene namieta, že v predmetnom konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Keďže v danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodal návrh na ich priznanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. novembra 2009

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková